

Εθνικό μνημόσυνο:Μιχαήλ Κουτσόφτα -Ανδρέα Παναγίδα και στέλιου Μαυρομάτη

/ [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Φωτο:greeknation.blogspot.com

Επιμνημόσυνος Λόγος της Ευρωβουλευτού κ. Ελένης Θεοχάρους

Μέσα στο βαθύ σκοτάδι των χαλεπών καιρών που ζούμε, μέσα στην μαύρη καταχνιά και την απόγνωση, ο λαός μας χρειάζεται λίγο φως, λίγη ελπίδα, μian ανάταση, για να σταθεί στα πόδια του, για να πορευτεί. Μέσα στην απελπισία της μίζερης ζωής μας, όπου ο κάθε φτωχός αγωνίζεται για ένα κομμάτι ψωμί και ο άνθρωπος φοβάται γιατί δεν γνωρίζει, ο λαός μας αναζητεί την γνώση, αναζητεί ερείσματα, ψάχνει για στηρίγματα για να μην πέσει, για να παραμείνει όρθιος, για να μην απολέσει την αξιοπρέπεια του και τις απαντοχές του.

Σήμερα στρέφουμε το βλέμμα προς τους γενναιότερους των Ελλήνων, προς τα Φυλακισμένα Μνήματα, προς τα Άγια των Αγίων του Ελληνισμού. Και σήμερα, μέσα σε τούτη δω την περικλεέστατη εκκλησιά, δεν βλέπουμε μόνο μian ασθενική αχτίδα μες το σκοτάδι, αλλά ολόκληρη η ύπαρξη μας καταυγάζεται από το ανέσπερο φως των Ελλήνων. Από την κοσμική και υπερκόσμια λάμψη ηρωικών προτύπων που καθαγίασαν με την δράση τους την ιστορία μας. Σήμερα φέγγει εδώ

στο Παλιομέτοχο μια στήλη ασάλευτο φως που φθάνει στα επουράνια και ακουμπάει και μελετά τα λαμπρά παλικάρια που έδωσαν την ζωή τους για την Ελευθερία. Σήμερα η Ιστορία μάς υποδεικνύει από πού να πιαστούμε. Μάς δείχνει τον δρόμο της Σωτηρίας.

Σήμερα γονατίζουμε μπροστά σ εκείνους που θυσιάστηκαν για το σύστημα αρχών και αξιών επάνω στο οποίο εδράζεται ο σύγχρονος Ελεύθερος Κόσμος. Για τον Ανθρωπισμό και τον Άνθρωπο. Σήμερα γονατίζουμε μπροστά σε εκείνους τους νέους της πατρίδας μας που πήραν ανηφοριές και δύσβατα μονοπάτια, να βρουν τα σκαλοπάτια που παν στην Λευτεριά.

Που αναμετρήθηκαν με σιδερόφρακτες αυτοκρατορίες, που πάλεψαν στα μαρμαρένια αλώνια με τον Χάροντα και τον νίκησαν.

Που ανέβηκαν στο ικρίωμα ψάλλοντας τον Εθνικό Ύμνο και καθαγίασαν την αγχόνη . Αυτοί είναι οι τρεις ήρωες που μνημονεύουμε σήμερα, ο Ανδρέας Παναγίδης, ο Μιχαήλ Κουτσόφτας και ο Στέλιος Μαυρομάτης, που στάθηκαν περήφανα μπροστά στον Θάνατο και βροντοφώναξαν: Ζήτω η Ελλάδα, Ζήτω η Ένωση, Ζήτω η Ελευθερία.

Χωρίς να δειλιάσουν από τις χιλιάδες άρματα δρεπανηφόρα με τα οποία επέλαυνε ο εχθρός, ο κατακτητής, οι στρατιές της Αυτής Μεγαλειότητας.

Χωρίς να φανούν «ρεαλιστές», όπως θα τους συμβούλευαν οι σημερινοί κιοτήδες, όλοι αυτοί οι προσκυνημένοι, που στην αντί-ηρωική και μίζερη ζωή που βιώνουμε, επιμένουν να ξηλώνουν ιδανικά και συνειδήσεις. Οι ήρωες της αγχόνης προχώρησαν προς τον θάνατο χωρίς να απαρνηθούν τον όρκο τους. Επέλεξαν την Αθανασία. Την Ελληνική Αξιοπρέπεια. Επέλεξαν να γίνουν πρότυπα για τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας, για τις γενιές που θα έρθουν, Άγιοι στο εικονοστάσι των Ηρώων της Φυλής μας.

Ασήκωτες είναι οι ευθύνες, οι υποχρεώσεις, οι ενοχές και η καταισχύνη μας για όλα όσα συνέβησαν και κατέστρεψαν το όραμα και το δημιούργημα τους.

Γιατί, κάθε έκφανση της ζωής των τριών ηρώων, όπως προβάλλει μέσα από τους θρύλους που τους περιβάλλουν, μέσα στα γραφτά και στα σημειώματα των ιδίων και των γονιών τους, μέσα στις εξιστορήσεις των συμβαμάτων της μικρής ζωής τους, αποπνέει βαθειά πίστη στο Θεό, στην Ελλάδα, στην Ελευθερία, στην Ένωση. Ήσαν οι ήρωες , που καίτοι γνώριζαν πως ήσαν αθάνατοι, μιας και είχαν την ίδια φύτρα με τους Θεούς και τους ημιθέους των Ελλήνων, προτίμησαν να πεθάνουν για την συλλογική λύτρωση.

Μας δίδαξαν και μας διδάσκουν ως ελεύθερα ανυπότακτα πνεύματα, παρόλο που ζούσαν καθημαγμένοι στην αγγλική δουλεία, πως ο σκλάβος έχει ελπίδα να λευτερωθεί αν δεν μετατραπεί σε δούλο, αν διατηρήσει την περηφάνια και τον ανθρωπισμό του, αν μπορεί να κοιτάζει περήφανα τον θάνατο. Ήσαν σκλάβοι που ήξεραν καλά πως εκεί όπου ορίζονται σπουδαία έπαθλα για την ανδρεία, εκεί είναι που υπάρχουν οι άριστοι πολίτες: «άθλα γαρ οίς κείται αρετής μέγιστα, τοις δε και

άνδρες άριστοι πολιτεύουσιν».

Αειθαλή τα επιτεύγματα των Ελλήνων τη Κύπρου, τα οποία συνιστούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του Κυπριακού Έπους. Η γενιά της ΕΟΚΑ, είχε τοποθετήσει πάνω απ' όλα την Ελευθερία. Είχε το εύδαιμον, το ελεύθερον. Είχε την ευψυχία, προκειμένου να διεκδικήσει την ελευθερία - «το δ' ελεύθερον το εύψυχον». Είχε βαθειά βιώματα δημοκρατίας και σεβασμού στην ζωή και τις αξίες της.

Είχε την αναγκαία γενναιότητα που δεν κάμπτεται μπροστά σε όσα μοιάζουν φοβερά, δεν ζυγίζει στην ζυγαριά τα δούναι και λαβείν της, δεν λυγίζει ούτε λιποτακτεί μπροστά στον κίνδυνο.

Ήταν η συνέχεια του 1821 και του 1940. Ήταν το ανυπότακτο ελληνικό πνεύμα, ο Έλληνας που στέκει μπροστά στο θάνατο και τον αναγκάζει να υποκλιθεί.

Οι τρεις απαγχονισθέντες την 21 Σεπτεμβρίου του 1956 επέδειξαν αλληλεγγύη, κουράγιο, θάρρος, αυταπάρνηση.

Έχοντας πλήρη συνείδηση για το πεπρωμένο του ανθρώπου, ο Στέλιος Μαυρομάτης γράφει στην μητέρα του Ειρήνη. «Τρεις φορές μας οδήγησαν εις τον τόπο της αγχόνης μαζί με τον Παναγίδη και τον Κουτσόφτα, για δοκιμές δήθεν, για να επιτείνουν την αγωνία μας».

Η Μάνα του ιστορεί: «Τα Σαββατοκύριακα ερχόταν στο Χωρίο, στο Λάρνακα της Λαπήθου. Συνήθιζε να διαβάσει για τους ήρωες του 1821 και συχνά μου έλεγε: «Μάνα αν είχες κι εσύ ένα γιο ήρωα, δεν θα ήσουν περήφανη;»

Η Ροδού Πατάτσου, μητέρα του απαγχονισθέντος, ένα μήνα προηγουμένως, Ιάκωβου Πατάτσου, ιστορεί για την επίσκεψη της στις Κεντρικές Φυλακές. «Θυμάμαι την τελευταία φορά που επήγα να δω τον Ιάκωβο. Δεν μας έβαλαν από την κύρια είσοδο. Μας πήραν από μια πίσω πόρτα σε μιαν αυλή. Είχε κάγκελα. Άκουσα μια φωνή δυνατή: -Κυρία Ροδού, -Κυρία Ροδού! Νόμισα πως ήταν καμιά χαρούμενη είδηση. Γύρισα πίσω. Ήταν ο Στέλιος Μαυρομάτης. -Λυπάμαι που δεν είμαι εγώ στη θέση του γιού σου, μου είπε. Ήταν ένας λεβέντης όμορφος, εκείνος ο Μαυρομάτης.

Τους έφεραν. Τραγουδούσαν όλοι δυνατά, με θάρρος. Το τραγούδι ήταν το «ξύπνα καημένε μου ραγιά.».

Οι ήρωες μας ήσαν ωραίοι, είχαν την θεϊκή ομορφιά των Αγγέλων, δεν έσκυβαν το κεφάλι, δεν γονάτιζαν μπροστά στον δυνάστη. Αλλά ήσαν άνθρωποι απλοί, ταπεινοί, καλοί Έλληνες, και προπάντων ευσεβείς Χριστιανοί.

Είναι χαρακτηριστικά τα όσα γράφει μετά την θανατική καταδίκη του από την φυλακή, ο Παναγίδης στην γυναίκα του Γιαννούλα: «Το μόνο πράγμα που με λυπεί είναι γιατί είμαστε φτωχοί και σκέφτομαι με ποιο τρόπο θα μεγαλώσεις τα παιδιά μας. Οι δικοί μου είναι καλοί και θα σε βοηθήσουν. Και οι χωριανοί μου είναι καλοί. Θα σε βοηθήσουν να μεγαλώσεις τα παιδιά μας. Δεν μπορείς να καταλάβεις πόσο τα αγαπώ. Άλλοι αφήνουν πλούτη και περιουσίες στα παιδιά τους. Εγώ τους αφήνω

ένα όνομα».

Ο Μιχαήλ Κουτσόφτας ήταν αδελφικός φίλος με τον Ανδρέα Παναγίδη. Μετά την εκτέλεση του άγγλου σμηνία, την ώρα τη σύλληψης, ο Κουτσόφτας μπορούσε να τρέξει και να σωθεί, προτίμησε όμως να μείνει για να βοηθήσει το φίλο του που είχε πέσει καταγής. Κοινή η πορεία τους, η ηρωική επίθεση, η σύλληψη, η φυλάκιση, η δίκη, η αγχόνη. Μαζί τους καθ' οδόν προστέθηκε και ο Στέλιος Μαυρομάτης από την Κερύνεια.

Τις πρωινές ώρες της 21ης Σεπτεμβρίου 1956 οδηγήθηκαν στην αγχόνη τα τρία μέλη της ΕΟΚΑ. Οι Βρετανοί αποικιοκράτες προσπαθούσαν να κάμψουν τις αντιστάσεις του Κυπριακού Λαού, για τη «λύση» που μεθόδευαν, ύστερα από το ναυάγιο των συνομιλιών του Μακάριου με τον κυβερνήτη Χάρντινγκ. Μια λύση άλλη από τον προαιώνιο πόθο της ΕΝΩΣΗΣ!

Ο Μιχαήλ Κουτσόφτας ήταν από το Παλιομέτοχο, φτωχός οικοδόμος και εργάτης και όταν απαγχονίστηκε, μόλις είχε νυμφευθεί την Ευγενία και ήταν 22 ετών.

Ο Ανδρέας Παναγίδης ήταν κι αυτός από το Παλιομέτοχο, εργάτης, και παρόλο που ήταν πολύ νεαρός, ήταν ήδη νυμφευμένος και πατέρας τριών μικρών παιδιών, στα 22 του χρόνια.

Ο Στέλιος Μαυρομάτης γεννήθηκε στο χωριό Λάρνακας της Λαπήθου, της επαρχίας Κερύνειας. Ήταν άγαμος, λάτρης της Ελλάδος και της Ελευθερίας, 24 μόνο χρόνων.

Όλοι όντας μέλη της ΟΧΕΝ, είχαν ενταχθεί στην ΕΟΚΑ από πολύ νωρίς και αγωνιούσαν να διαθέσουν την ζωή τους για την εκπλήρωση του Ιερού στόχου της Ένωσης της Κύπρου με την Μητέρα Ελλάδα.

Οι Κουτσόφτας και Παναγίδης προκαλούσαν συνέχεια τους Άγγλους κατακτητές, υψώνοντας την Γαλανόλευκη σε δένδρα και κτίρια της ηρωοτόκου κοινότητας του Παλιομετόχου. Προσπαθούσαν να πείσουν τους ομαδάρχες τους να τους αναθέσουν μάχιμο ρόλο. Ο απαγχονισμός των Καραολή και Δημητρίου στις 10 Μαΐου του 1956, συγκλόνισε τους δύο νέους που δεν μπορούσαν πια να συγκρατηθούν. Συμπεριφέρονταν αλλόκοτα, σαν λιοντάρια στο κλουβί. Στις 15 Μαΐου άγγλος διοικητικός επεχείρησε να υποχρεώσει τον Παναγίδη να του γυαλίσει τις μπότες με την Γαλανόλευκη, την οποία ανακάλυψε μετά από έρευνα στην τσάντα του ήρωα. Ο Παναγίδης τον γρονθοκόπησε και εξαφανίστηκε. Στις 16 Μαΐου, την επαύριον δηλαδή, επετέθησαν με ελαφρά όπλα, όντας στρατιωτικά ανεκπαίδευτοι και εντελώς άπειροι στην τέχνη του πολέμου, εναντίον της φρουράς του αεροδρομίου Λευκωσίας κοντά στο ραντάρ μαζί με τον νεαρό Παρασκευά Χοιροπούλη και σκότωσαν τον σμηνία Πάτρικ Τζων Χέιλ.

Δυστυχώς συνελήφθησαν και καταδικάστηκαν σε θάνατο από την Βρετανό δικαστή Bernard Show. Ο Χοιροπούλης καταδικάστηκε σε ισόβια δεσμά λόγω του νεαρού της ηλικίας του.

Αν οι τρεις αγωνιστές επέδειξαν ανδρεία, θάρρος και αποφασιστικότητα κατά τη

διάρκεια της εκτέλεσης της αποστολής που τους ανέθεσε η ΕΟΚΑ, κατά την ανάγνωση της απόφασης του Δικαστηρίου που διάταζε το θάνατο για τους δυο και την ισόβια κάθειρξη για το Χοιροπούλη, οι τρεις αγωνιστές υπερέβησαν κάθε τι το ανθρώπινο. Άγγιξαν το θείο, το υπερκόσμιο, το μαγικό. Όχι μόνο δεν πτοήθηκαν από την καταδικαστική απόφαση αλλά αντίθετα επέδειξαν υπέρμετρο θάρρος και ανδρεία.

Η καταδίκη τους σε θάνατο ήταν η δική τους προσωπική Νίκη, η δική τους ΕΝΩΣΗ με το θείο, με την αιωνία Ελλάδα.

Ο Στέλιος Μαυρομάτης τέλειωσε το δημοτικό σχολείο στο χωριό του και την Εμπορική Σχολή Σαμουήλ στη Λευκωσία. Εργάστηκε για δυο χρόνια στον αγγλικό στρατό, στο Σουέζ και στη συνέχεια ως γραφέας στο αγγλικό αεροδρόμιο Λευκωσίας, μέχρι τη σύλλησή του. Ήταν δραστήριο μέλος των σωματείων ΣΕΚ και ΘΟΙ στο χωριό του. Με την έναρξη του αγώνα εντάχθηκε στην ΕΟΚΑ και πήρε μέρος σε επιχείρηση δολιοφθοράς εναντίον αεροπλάνων των Άγγλων. Συνέβαλε επίσης ουσιαστικά στη συλλογή των κυνηγετικών όπλων από ιδιώτες στην περιοχή Λευκωσίας. Έδρασε ιδιαίτερα στην περιοχή των οδών Λήδρας και Ονασαγόρου, την οποία οι Άγγλοι είχαν ονομάσει «μίλι του θανάτου». Μεταξύ των συνεργατών του, στη συλλογή, μεταφορά και απόκρυψη οπλισμού, καθώς και στη φιλοξενία και φυγάδευση καταζητούμενων προσώπων ήσαν ο ξάδελφος του Ευαγόρας Παλληκαρίδης, οι γονείς και τα αδέρφια του.

Σε μια ανεπιτυχή επίθεση που διενήργησε στις 15 Μαρτίου 1956 με δύο συναγωνιστές του εναντίον του Βρετανού σμηνία Νόρμαν Άλφρεντ και του πιλότου της ΡΑΦ Λώρενς Ληθ στην οδό Αγίου Παύλου, στον Άγιο Δομέτιο Λευκωσίας, ο Στέλιος Μαυρομάτης ανακόπηκε κατά την διαφυγή της ομάδας από Άγγλο πιλότο που κατοικούσε στην περιοχή και συνελήφθη. Καταδικάστηκε σε θάνατο και κλείστηκε στις Κεντρικές Φυλακές αφού βασανίστηκε φρικτά.

Σε έρευνες που έκαναν Άγγλοι στρατιώτες στο πατρικό του σπίτι, μετά την εκτέλεσή του, εκपुरσοκρότησε το όπλο ενός στρατιώτη πληγώνοντας την αδελφή του Μαρία στη σπονδυλική στήλη και καθηλώνοντάς την από τα 27 της χρόνια σε αναπηρική καρέκλα.

Η συμπεριφορά, το σθένος, ο πατριωτισμός, η μεγαλοψυχία και των τριών εκτελεσθέντων είναι λαμπρά παραδείγματα ενός μεγάλου ανθρωπιστικού πατριωτικού εθνικισμού. Το θάρρος με το οποίο αντιμετώπισαν την αγχόνη είναι αξιοζήλευτο, όπως φαίνεται και από τις επιστολές που έστειλαν από τις Κεντρικές Φυλακές.

Τα γραφτά τους, τα γράμματα τους στους δικούς τους έπρεπε να διδάσκονται στα παιδιά μας, στα σχολεία ως ύψιστα και κάλλιστα μαθήματα πολιτικής αγωγής. Στα παιδιά μας που δεν έχουν πρότυπα ήθους, λεβεντιάς, φιλότιμου και λαμπρής πολιτείας, αλλά βομβαρδίζονται καθημερινά από αποκρουστικά παραδείγματα διαφθοράς, έλλειψης πατριωτισμού και προδοσίας. Στα παιδιά μας που κάποιοι

επιμένουν συστηματικά να τα αποξενώσουν από την μεγάλη περηφάνια που γεμίζει εμάς η γνώση πως: μέσα μας ρέει ηρώων αίμα, είμαστε απόγονοι μαρτύρων.

Κάποιοι απαίδευτοι και ανιστόρητοι, επιδιώκουν να αποξενώσουν την νέα γενιά από τους ήρωες και τις θυσίες και τις πράξεις αξεπέραστης φιλοπατρίας που κοσμούν την ιστορία μας, το έπος της ΕΟΚΑ.

Είναι συγκινητική, όσο λίγα κείμενα της περιόδου, η αποχαιρετιστήρια επιστολή του Ανδρέα Παναγίδη προς τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Γράφει σ αυτή την επιστολή ο Παναγίδης: «Αξιολάτρευτα μου παιδιά, πολυαγαπημένη μου γυναίκα, Χαίρετε. Αυτήν την στιγμήν που σας γράφω είναι Τρίτη, 10 η ώρα βράδυ. Ακριβώς πριν τρία λεπτά μας ειδοποίησαν ότι χαράματα της Παρασκευής 21.9.1956, θα εκτελεσθούμε. Ίσως, όταν διαβάζετε αυτό το γράμμα, εγώ να μην υπάρχω ανάμεσα στους ζωντανούς. Λατρευτά μου παιδιά, σας αφήνω για πάντα, στην τόσο νεαρή μου ηλικία. Στα 22 μου χρόνια πεθαίνω για χάρη μιας μεγάλης ιδέας. Σας εύχομαι, αγαπημένα μου παιδιά, να γίνετε καλοί Χριστιανοί και καλοί Έλληνες Κύπριοι. Ακολουθήστε πάντα τον δρόμο της αρετής. Να είσθε πάντα βέβαιοι ότι σας αγάπησα τόσο θερμά και με μια απέραντη πατρική αγάπη. Αλλά δυστυχώς σας αφήνω, χωρίς να σας δω να μεγαλώνετε, όπως το ονειρευόμουν. Κι εσύ, πολυαγαπημένη μου Γιαννούλα, σου ζητώ για τελευταία χάρη να περνάς καλά με τα παιδιά μας. Αγάπα τα θερμά, τόσο πολύ, και για μένα. Και εγώ από ψηλά θα σας στέλνω τις πιο θερμές μου ευχές. Και να σεβαστείς και το δικό μου όνομα. Βλέπεις ότι η μοίρα θέλησε να μας πικράνει στα πρώτα χρόνια του γάμου μας. Αυτή τη στιγμή που σου γράφω, ένα χαμόγελο γλυκύ στολίζει τα χείλη μου, γιατί είμαι ευτυχισμένος που αφήνω τα παιδιά μου σε μια καλή μητέρα. Η ψυχή μου είναι γεμάτη μια αληθινή χαρά, γιατί είμαι υπερήφανος για σένα. Μη δώσεις καμιά ματιά στο παρελθόν, αλλά κοίταζε το παρόν. Σου ζητώ συγγνώμη και συγχώρεση για ό, τι σου έφταιξα Γιαννούλα. Έχετε γεια, για πάντα, αγαπημένες μου υπάρξεις. Με φιλία και αγάπη, ο σύζυγος σου και ο αγαπητός σας πατέρας Ανδρέας Σ. Παναγίδης».

Στον αδελφό του έγραψε: «Περιμένουμε την ημέρα της εκτελέσεως σαν την άγια ώρα της ελευθερίας. Μάθε ακόμα ότι ο Ζάκος και οι άλλοι πέθαναν με υπερηφάνεια. Τραγουδούσαν μισή ώρα πριν να εκτελεσθούν και την ώρα της εκτελέσεως φώναζαν υπέρ της Ελευθερίας».

Σε μια επιστολή του ο Στέλιος Μαυρομάτης είχε γράψει: «Είμαι ευχαριστημένος διότι μου εδόθη η ευκαιρία να γνωρίζω την ημέρα του θανάτου μου και να ετοιμαστώ πλήρως διά να τον αντιμετωπίσω. Η μόνη μου μελαγχολική σκέψη είναι το μέλλον της οικογενείας μου και ιδιαιτέρως των δύο ανύπανδρων αδελφών μου, πολύ περισσότερο μάλιστα που ο πατήρ μου είναι ήδη ηλικιωμένος. Λυπούμαι όταν σκέπτομαι ότι ούτος είναι υποχρεωμένος να εργάζεται σκληρά εις τα γηρατεία του» .

Στην τελευταία επίσκεψη που δέχθηκε ο Μιχαήλ Κουτσόφτας, ο ήρωας έλεγε στους

γεμάτους αγωνία συγγενείς του: «Εγώ είμαι υπερήφανος που πεθαίνω για την πατρίδα. Το ίδιο να είστε και εσείς και να μη μαραζώνετε.». Όσοι ήταν παρόντες, μαρτυρούν ότι έγινε ο ακόλουθος διάλογος μεταξύ τού μελλοθάνατου νέου και της τραγικής μητέρας του:

-Μάνα, αν είσαι Ελληνίδα, μην κλάψεις, γιατί ο γιος σου δεν είναι για κλάματα. Ο γιος σου τραβάει για τη δόξα και την τιμή. Ήλθε λοιπόν η ώρα να δείξεις ότι είσαι πραγματική Ελληνίδα μητέρα.

Σκουπίζοντας τότε εκείνη τα δάκρυά της και συγκρατώντας την ανείπωτη οδύνη της, του λέει: - Είμαι υπερήφανη για σένα γιε μου. Σε γέννησα για την πατρίδα και σε δίνω στην πατρίδα».

Μόλις αντίκρισε την σύζυγο του Ευγενία, της είπε: «Θέλω να σταθείς αντάξια μου. Δεν θέλω κλάματα και θρήνους».

Και συνέχισε : «Πρέπει να ξέρετε ότι όταν θα βαδίζω εις την αγχόνη την νύχτα της Πέμπτης θα ψάλλω τον Εθνικό μας Ύμνο».

Εν συνεχεία συνέστησε εις τους αδελφούς και αδελφές του, να παρηγορήσουν την μητέρα των. Αδέλφια μου, είπε, θα πάω να βρω τον μακαρίτη πατέρα μας. Εμείς θα πεθάνουμε για την πατρίδα. Θεία είναι η δάφνη. Μια φορά κανείς πεθαίνει. Είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε τον θάνατο ως Έλληνες. Η μόνη απάντηση που θα πάρουν οι κατακτητές είναι ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ. ».

Ο Αντρέας Παναγίδης είπε στον νεαρό έφηβο συναγωνιστή του Παρασκευά Χοιροπούλη που είχε καταδικαστεί σε ισόβια: «Θέλω να πεις σε όλους ότι δεν χάσαμε το θάρρος μας, αλλά βαδίσουμε με το κεφάλι ψηλά προς την αγχόνη, διότι η Ελευθερία χρειάζεται θυσίες. Δεν θα δω την Κύπρο Ελεύθερη, αλλά προσέφερα το αίμα μου για να την δουν λεύτερη οι νέες γενεές της Κύπρου. -Παρασκευά, δεν θέλω να μαραζώνεις διότι θα μας κρεμάσουν. Πεθαίνω μόνο για ένα σκοπό ».

Αυτά είπε ο γενναίος Ανδρέας Παναγίδης. Ο άλκιμος νέος που υπηρέτησε επάξια το χρέος του. Που προσέφερε θυσία το αίμα του για την ΕΝΩΣΗ.

Λίγο πριν από την εκτέλεση ο Στέλιος Μαυρομάτης ομιλών εκ μέρους όλων είπε: «Αισθανόμεθα απόλυτον γαλήνην, διότι είμεθα πεπεισμένοι ότι ο Θεός, μας έχει ήδη συγχωρήσει και μας συμπαρίσταται. Ενθυμούμεθα τα λεχθέντα υπό του Θεανθρώπου ότι απήλλαξε τον άνθρωπο από τον φόβο του θανάτου και ότι δεν πρέπει να φοβείται σε καμία περίπτωση, εάν χάνεται με το σώμα του, αφήνεται όμως η ψυχή του ανέπαφος».

Ο Παναγίδης αναφέρθηκε με συγκίνηση στην σύζυγο του και στα τέκνα του. «Συναισθάνομαι πλήρως, ότι είμαι οικογενειάρχης με σύζυγο και τρία ανήλικα παιδιά, τα οποία εγκαταλείπω τελείως απροστάτευτα και άνευ περιουσίας. Αλλά βαδίζω προς τον θάνατον βέβαιος ότι τόσοι οι συγγενείς όσον και οι φίλοι μου και εν γένει οι συμπατριώτες μου θα τα φροντίσουν».

Ο Μιχαήλ Κουτσόφτας, διεμήνυσε στον απάνθρωπο και σκληρό ανακριτή και Διευθυντή των Φυλακών Άϊρον: «Εμείς έχουμε εξομολογηθεί και έχουμε

κοινωνήσει. Ο Θεός μας έχει συγχωρέσει για ότι κάναμε. Σε συγχωρούμε κι εσένα κύριε Άϊρον για ότι θα κάνεις απόψε».

Το βράδυ της 20ης Σεπτεμβρίου 1956, οι τρεις γενναίοι δεν πρόλαβαν να δουν το λυκαυγές. Τους έραινε όμως το φως των αστεριών καθώς πορεύονταν από τα κελιά των μελλοθανάτων στο κτήριο της αγχόνης, πλάι στο μικρό κοιμητήριο των Κεντρικών Φυλακών, που έμελλε να καθαγιάσει τον χώρο εις τον αιώνα. Πριν από τα χαράματα της Παρασκευής έγιναν οι ίδιοι φως.

Άσβεστο για πάντα φως Ελληνικό.

Πριν τα χαράματα ο Ιερέας Αντώνιος Ερωτοκρίτου, έψαλλε την νεκρώσιμη ακολουθία μόνος. Πριν από το πρώτο φως, τους κατέβασαν στους τάφους της φυλακής. Πρώτος δεξιά ο κοινός τάφος των Παναγίδη και Κουτσόφτα. Δίπλα μόνος ετάφη ο Μαυρομάτης. Ήσαν, ήδη, εκεί, άλλοι πέντε ήρωες: Ο Καραολής ο Δημητρίου, ο Ζάκος, ο Χαρίλαος Μιχαήλ και ο Πατάτσος. Θα ακολουθούσαν οι Μάρκος Δράκος, Γρηγόρης Αυξεντίου, Ευαγόρας Παλληκαρίδης, Στυλιανός Λένας και Κυριάκος Μάτση.

Αυτά είναι τα Φυλακισμένα Μνήματα των ηρωομαρτύρων της ΕΟΚΑ, των Αρχαγγέλων της Λευτεριάς, που θυσιάστηκαν αγωνιζόμενοι κατά της βρετανικής δουλείας για την Ένωση της Κύπρου με τη Μητέρα Ελλάδα.

Αυτά είναι τα Άγια των Αγίων του Ελληνισμού.

Τα μεσάνυχτα τους οδήγησαν σιδηροδέσιμους στον χώρο των εκτελέσεων. Τραγουδούσαν τον Εθνικό Ύμνο. Ξανά και ξανά. Μέχρι τα τρία βασανιστικά λεπτά που διαρκεί ο θάνατος επάνω στην αγχόνη.

Οι αδίστακτοι ΒΡΕΤΑΝΟΙ αποικιοκράτες που έθεταν τα συμφέροντα της αυτοκρατορίας υπεράνω του δικαιώματος του κυπριακού λαού για την αυτοδιάθεση, δεν δίστασαν να χρησιμοποιήσουν τις πιο απάνθρωπες μεθόδους, όπως τους απαγχονισμούς, προκειμένου να εκβιάσουν και να τρομοκρατήσουν τον κυπριακό λαό, για να αποδεχθεί «λύσεις» με τις οποίες θα κατοχυρωνόταν η στρατιωτική τους παρουσία στο νησί. Η Κύπρος ήταν και είναι κομβικό σημείο στους γεωστρατηγικούς σχεδιασμούς της Βρετανίας.

Ολόκληρη την τελευταία ώρα πριν την εκτέλεση, οι μελλοθάνατοι, έψαλλαν θρησκευτικούς και εθνικούς ύμνους και Ελληνικά εμβατήρια. Έψαλλαν τον παιάνα «Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει» λίγα λεπτά πριν από την άνοδο τους στην Ιερά Αγχόνη.

Η αγωνία και η συγκίνηση έφθασαν εις το κατακόρυφο μετά τα μεσάνυχτα. Στις 1 και 3 λεπτά ακριβώς, ακούστηκε να ψέλνεται από εκατοντάδες πρόσωπα εντός των Φυλακών ο Εθνικός Ύμνος. Ακολούθησε σιγή για μερικά δευτερόλεπτα. Στις 1 και 5 λεπτά, ακούστηκαν βροντερές οι φωνές των άλλων φυλακισμένων αγωνιστών: «Ο Θεός μαζί σας- Αντίο παιδιά- Είσθε αθάνατοι».

Λίγο αργότερα, μετά από μια μικρή κατανυκτική σιωπή, εκατοντάδες φυλακισμένοι έψαλλαν το «αιωνία η μνήμη»

Ο ιερέας των φυλακών αιδεσιμότατος Παπαντώνιος Ερωτοκρίτου είπε πως κοινώνησε τους μελλοθάνατους και τους έκανε το Άγιο Ευχέλαιο. Και συνέχισε: «Την 12.45 μεταμεσονύκτιον οι 3 νεαροί οδηγήθηκαν εις την αγχόνη ενώ έψαλλαν τον Εθνικό Ύμνο. Την στιγμήν που θα εκτελούντο ηκούσθησαν εκ του χώρου της αγχόνης τα συνθήματα ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ, ΖΗΤΩ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΖΗΤΩ Η ΕΝΩΣΙΣ.

«Περί την 2αν πρωινή οδηγήθηκα πλησίον του δωματίου της αγχόνης, όπου είδα 3 φέρετρα. Έσκυσα και φίλησα τους τρεις εκτελεσθέντες. Τα πρόσωπά των ήσαν ήρεμα. Μετά τους έψαλλα την νεκρώσιμη ακολουθία.

Κατά την διάρκεια της νεκρώσιμης ακολουθίας παρίσταντο και οι κύριοι Άιρον και Άκερς»

Σήμερα εκπληρώνουμε την τελευταία εντολή του Στέλιου Μαυρομάτη , εντολή που δόθηκε λίγο πριν οδηγηθεί στην αγχόνη, προ ολόκληρον τον Λαόν: «Όταν μας εκτελέσουν να μας κάνετε μνημόσυνα και τους τρεις μαζί. Όχι χώρια. Εμείς τώρα είμαστε αδέρφια, και θέλουμε μόνο άσπρα κεριά με άσπρες και γαλάζιες κορδέλες, διότι αποθνήσκομε ως Έλληνες».

Το Παλιομέτοχο σήμερα πλέει στο γαλανόλευκο. Το ίδιο και οι ψυχές μας. Σήμερα αναβαπτίζομαστε στο Ελληνικό φως, στην μαγεία του Ελληνικού Πνεύματος, στο αιώνιο Θαύμα της ελευθερίας του πνεύματος που καθαγίασε η θυσία των μυημένων.

Σήμερα ζούμε ξανά αυτό το θαύμα. Σήμερα εκτελούμε την εντολή του Στέλιου Μαυρομάτη και δίνουμε την υπόσχεση στους τρεις Μεγαλομάρτυρες της ΕΝΩΣΕΩΣ πως θα λευτερώσουμε τον τόπο μας. Δεν θα συμβιβαστούμε, δεν θα γονατίσουμε, δεν θα υποταχθούμε, δεν θα ενδώσουμε, θα αγωνιστούμε μόνοι και μετά πολλών, πέρα και πάνω από τα ανθρώπινα, για την Λευτεριά του κάθε Κύπριου, για το δικαίωμα μας να είμαστε περήφανοι Έλληνες, απόγονοι ηρώων και μαρτύρων, για το δικαίωμα μας στην Ελληνική γλώσσα, τον Ελληνικό Πολιτισμό, τα Ελληνικά γράμματα, την Ελληνική Ιστορία, για την ταυτότητα των παιδιών μας για την μόρφωση και την θεία ομορφιά που μας κληροδότησε η γενιά της ΕΟΚΑ, για να ανεμίζουν για πάντα χιλιάδες γαλανόλευκες επάνω στους ευκαλύπτους και τα καμπαναριά του Παλιομετόχου. Λεύτερες και περήφανες όπως οι γαλανόλευκες ψυχές του Παναγίδη, του Κουτσόφτα, του Μαυρομάτη. Σήμερα τραγουδούμε τους στίχους που τραγούδησε ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης :

Αθάνατοι θα μείνουνε

Όσοι πεθαίνουν σήμερα.

ΠΑΛΙΟΜΕΤΟΧΟ 21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2014